

Praha 30. září 2019

Podpora zaměstnávání mladých z peněz EU funguje, pomáhá absolventům škol najít si místo

Ministerstvo práce a sociálních věcí, ani Úřad práce ČR nesouhlasí se závěry Nejvyššího kontrolního úřadu ohledně zaměstnávání mladých lidí prostřednictvím operačního programu Zaměstnanost pro roky 2014 až 2018. Podpora zaměstnávání mladých z evropských peněz je nastavená správně a funguje. Stejně tak jsou od počátku nastavené měřitelné cíle. Projekt navíc pomohl snížit nezaměstnanost mladých lidí. Právě absolventi škol mají totiž dlouhodobě největší problém najít si místo. MPSV proto s tímto striktním hodnocením NKÚ nesouhlasí. Investice do mladých považuje za důležitou součást politiky zaměstnanosti.

NKÚ ve své zprávě MPSV vytýká nedostatečnou možnost zpětného vyhodnocení podpory. Podle kontrolorů chybí nastavení cílů. MPSV má v rámci čerpání nastavené cílové hodnoty indikátorů, které po celou dobu realizace projektů monitoruje. Jsou v souladu s cíli OP Zaměstnanost. Jde především o uplatnění mladých na trhu práce. V případě osob ve věku 15 až 24 let si Česká republika vytyčila cíl snížit do roku 2020 jejich specifickou míru nezaměstnanost na 12,2 %. K jeho naplnění se MPSV zavázalo v rámci Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020, kterou vláda přijala usnesením v říjnu 2014.

Vzhledem k tomu, že vytčeného cíle dosáhla Česká republika již ve 2. čtvrtletí 2015, zpochybňuje NKÚ efektivitu další podpory mladých osob při jejich vstupu na trh práce. Význam této podpory byl však opětovně potvrzen v aktualizaci Strategie z počátku roku 2018. Mladí jsou skupinou osob, která velmi citlivě reaguje na výkyvy trhu práce a je proto nutné jí věnovat na trhu práce kontinuální pozornost. V případě, kdy není zajištěn hladký přechod mladých ze vzdělávání do zaměstnání, hrozí u nich ve vyšší míře vznik dlouhodobé nezaměstnanosti. Důvodem je zejména absence pracovních návyků, chybějící praxe, nedostatečné vzdělání, rychlá ztráta motivace a hledání alternativních způsobů obživy či vznik závislosti na sociálním systému.

MPSV i ÚP ČR se důrazně ohrazují proti kritice NKÚ, ze které vyplývá, že práce úřadu s mladými lidmi nepřináší výsledek, který se očekává. V rámci kontrolovaných projektů vznikl systém práce s mladými nezaměstnanými na každém kontaktním pracovišti ÚP ČR. Jakýkoli mladý člověk, který požádá o zprostředkování zaměstnání, má možnost s odborným poradcem probrat příčiny nezaměstnanosti a hledat řešení. Cílem je získání chybějící praxe a následného uplatnění v zaměstnání. Vzhledem k počtům volných pracovních míst je podpora této cílové skupiny naopak velmi žádoucí. Tento systém je funkční, čemuž nasvědčují i statistické údaje. Od roku 2014 klesl počet mladých nezaměstnaných o 100 000. Naopak ale nelze zpochybnit, že právě tato skupina nadále potřebuje zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání, což je legislativně obsaženo i v zákonu o zaměstnanosti. Povinnost ČR věnovat podporu zaměstnanosti mladých lidí zvýšenou péčí stanoví doporučení Evropské rady (2013/C 120/01), k jehož realizaci se zavázala vláda ČR. Garantuje tím, že každý mladý člověk do 25 let dostane kvalitní nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, odborné přípravy nebo stáže, a to do 4 měsíců poté, co se stal nezaměstnaným, ukončil formální vzdělávání nebo odešel ze systému formálního vzdělávání. Realizace projektů a aktivit tuto zvýšenou péči umožňuje. Je důležité také zdůraznit, že i v současnosti je nezaměstnanost mladých v porovnání s celkovou nezaměstnaností vysoká. Celkový počet mladých lidí do 29 let mezi nezaměstnanými převyšuje 40 000. Z toho je téměř 3 000 mladistvých, kteří by měli být

Praha 30. září 2019

s ohledem na jejich věk v systému vzdělávání, nikoli začínat svoji pracovní kariéru evidencí na Úřadu práce ČR.

MPSV rovněž nesouhlasí se závěrem, že podporovat při vstupu na trh práce vysokoškoláky je neefektivní. Programy na podporu zaměstnanosti mládeže byly ve zvýšené míře realizovány v Ústeckém a Karlovarském kraji. Oba regiony se při tom potýkají s nevhodnou vzdělanostní strukturou obyvatelstva, která umocňuje strukturální problémy v těchto krajích. Výsledkem je prohlubování sociálních problémů. MPSV prostřednictvím dotčených projektů zabraňuje odlivu pracovní síly s vysokou kvalifikací z postižených regionů do jiných krajů ČR s cílem snížit prohlubování hospodářských a sociálních rozdílů. Využití synergických efektů intervencí aktivní politiky zaměstnanosti považuje MPSV naopak za efektivní vynaložení výdajů.

Pokud jde o sledování efektivity účasti v konkrétním projektu, je třeba upozornit, že ÚP ČR nezaměstnanost statisticky sleduje a zveřejňuje dle jednotlivých věkových skupin. Je tedy nezpochybnitelnou skutečností, že se nezaměstnanost mladých snižuje. Zákon o zaměstnanosti tedy umožňuje ÚP ČR pracovat a sbírat data o evidovaných uchazečích a zájemcích o zaměstnání. Sledovat jejich další profesní kroky po odchodu z evidence ale už ÚP ČR nemůže. Také není oprávněn zasahovat do osobního života bývalého uchazeče o zaměstnání, který nastoupil do zaměstnání a ze zákona mu žádné povinnosti vůči ÚP ČR po umístění na trh práce nevznikají.

Začlenění osob na trh práce je v projektech ÚP ČR realizováno formou společensky účelného pracovního místa (SÚPM) a v projektech krajů dotovanými pracovními místy, které jsou zaznamenávány v daných klíčových aktivitách na projektu. Ve výstupech těchto klíčových aktivit je vždy uváděno, jakým způsobem a jaký konkrétní počet osob se aktivity zúčastní. To, že je osoba z cílové skupiny umístěna na SÚPM nebo dotované místo, znamená, že je v pracovním procesu a došlo jak ke zvýšení zaměstnanosti, tak ke zvýšení praxe. Úřad práce ČR nemá jakoukoli oporu v legislativě bránit účastníkům projektu, kteří nastoupili na podpořené pracovní místo, aby nepřijali souběžně další zaměstnání. Tuto svobodnou volbu, v té době už zaměstnanec, nelze omezit nebo jinak jí zabránit, a zde se Úřad práce ČR řídí platnou legislativou.

Na systémové bázi je ošetřeno také riziko duplicitní podpory v projektech Operačního programu Zaměstnanost. Jeden člověk se nemůže účastnit více projektů souběžně. Pokud ale v jednom projektu již osoba není a neprošla stejnou aktivitou, jakou nabízí jiný projekt, může se do dalšího projektu zapojit. Lidem, kteří nejsou aktivní na trhu práce, to pomáhá rozšířit si praxi a své portfolio zkušeností. Stávají se tak pro budoucího zaměstnavatele mnohem atraktivnějším.

Tiskové oddělení MPSV a ÚP ČR